

www.asz.cz

DOBROVOLNÁ STAVOVSKÁ A PROFESNÍ ORGANIZACE
SOUKROMÝCH ZEMĚDĚLCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ASOCIACE SOUKROMÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR

- * stavíme na rodinném hospodaření
- * vycházíme ze selských tradic a z odpovědného přístupu k půdě
- * prosazujeme svobodné podnikání
- * bojujeme proti zbytečné byrokracii
- * podporujeme multifunkční zemědělství
- * podílíme se na lokálním prodeji produkce z farem
- * pomáháme vytvořit živý a ekonomicky nezávislý venkov

PESTRÁ KRAJINA

Asociace
soukromého
zemědělství ČR

program

Pestrá krajina 2021

WWW.ASZ.CZ

4. ROČNÍK

str. 10 - 15

str. 38 - 41

str. 16 - 21

str. 42 - 45

str. 22 - 27

str. 46 - 49

str. 28 - 33

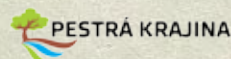
str. 50 - 53

str. 34 - 37

str. 54 - 57

Obsah

Asociace
soukromého
zemědělství ČR

ÚVOD	4
Z KONFERENCE 2020	5
PRÁVIDLA PROGRAMU	6 - 7
HODNOTITELSKÁ KOMISE	8 - 9
DVŮR HAVRANSKO	10 - 15
VINAŘSTVÍ VÁLKA	16 - 21
MOTÝLÍ RÁJ ŽDÁNICE	22 - 27
FARMA ČLUPY	28 - 33
ŠTĚCHŮV STATEK	34 - 37
FARMA JIŘÍHO MICHALSKA	38 - 41
VINAŘSTVÍ A RODINNÁ FARMA VALIHRACH	42 - 45
FARMA ROSA	46 - 49
FARMA JANA CHALUPY	50 - 53
FARMA VÁCLAVA VELETY	54 - 57
FARMY OCENĚNÉ V ROCE 2018	58 - 59
FARMY OCENĚNÉ V ROCE 2019	60
FARMY OCENĚNÉ V ROCE 2020	61
ZÁVĚREČNÉ SLOVO PŘEDSEDY KOMISE	62

Publikace ke 4. ročníku programu Asociace soukromého zemědělství ČR

Pestrá krajina

Vydala: Asociace soukromého zemědělství ČR, Samcova 1, Praha 1
www.asz.cz, leden 2022

Texty: Ing. Stanislav Rampas

Foto: Ing. Veronika Jenikovská, Ing. Petr Janžura a archiv ASZ ČR
a oceněných farem

DTP: Ing. Karolína Mašková

Tisk: Triangl, a. s.

Úvodní slovo

Milí kolegové, sedláci,
vážení zástupci politické a akademické sféry,
vážení příznivci rodinného způsobu hospodaření,
živého venkova a pestré krajiny,

dovolte mi na úvod několik slov k této publikaci vydané u příležitosti vyhlášení již čtvrtého ročníku programu Pestrá krajina v roce 2021. Myšlenka vytvořit tuto přehlídku příkladů dobré praxe v péči o náš venkov, půdu, vodu a krajinu vznikla už před několika lety. Poprvé se nám ji podařilo zhmotnit a prezentovat v roce 2018, a musím říci, že od té doby se program stále vyvíjí, posouvá kupředu a dostává se do povědomí stále širší veřejnosti. Těší mě, že mu svou podporu postupně vyjadřuje více a více lidí, a to včetně známých osobností například z řad sportovců, umělců, ale i odborníků, a to nejen z oblasti životního prostředí a zemědělství.

V letošním roce bylo naší hodnotitelskou komisí oceněno hned deset hospodářů. Všichni z nich předvedli, že často i přes nelehké byrokratické překážky, ve svém volném čase, zcela dobrovolně pečují nad rámec svých všedních pracovních povinností a starostí o náš český venkov, všemožně se zasluhují o podporu biodiverzity a pestrosti naší krajiny a obohacují život v našich obcích. A navrch tomu všemu se nebojí své nápady mediálně prezentovat a poukázat tak na markantní rozdíl mezi komplexními hospodáři a „agroholdingy“, jež se často ženou pouze za maximálním ziskem.

Naše hodnotitelská komise navštívila velmi širokou paletu farem, ať už ekologických či konvenčních, menších či větších, na horách či v úrodnějších nížinách. Znovu se potvrdilo, že opravdu vůbec nezáleží na tom, o kolik hektarů podnik pečuje, zda je zaměřen pouze na rostlinnou či i na živočišnou výrobu, nebo v jaké oblasti se nachází. Společným prvkem všech oceněných farem je rodinný způsob hospodaření s důrazem na generační kontinuitu, vztah

k místu, kde rodina, často už i několik staletí žije a podniká. Ledaskde jsme tak mohli vidět, že se na hospodářsko-krajinných realizacích podílí hned několik generací najednou.

Nutno podotknout, že reálné ocenění širší společností si zaslouží všichni zemědělci, kteří takto o krajinu pečují, nejenom ti, o nichž se můžete dočíst na následujících stránkách. Deseti statečným však patří obrovské díky za odvahu přihlásit se a pomocí článků, fotografií a krátkých videí inspirovat své kolegy, ale často i laickou veřejnost, neboť k pestrosti krajiny a zlepšení životního prostředí může přispět opravdu každý z nás, stačí jen chtít.

Velké poděkování současně patří i celé hodnotitelské komisi a všem, kteří se podíleli na zajištění celého „programu“ i konferenci, která v letošním roce proběhla 26. ledna na půdě České zemědělské univerzity v Praze, jejímž zástupcem bych tímto velmi rád poděkoval za vřelé přijetí. V neposlední řadě se sluší poděkovat i všem zúčastněným řečníkům a diskutujícím, kteří nás seznámili například s legislativními a úředními překážkami realizací v krajině, tématem propojení pohledu zemědělce, myslivce a ochránce či krajinnými prvky vytvořenými s podporou krajinotvorných programů Ministerstva životního prostředí ČR.

Mgr. Ing. Jaroslav Šebek, předseda
Asociace soukromého zemědělství ČR
leden 2022

Konference Pestrá krajina a vyhlášení výsledků programu za rok 2020

Šestice oceněných ve třetím ročníku programu ASZ ČR
Pestrá krajina.

Uprostřed velmi nejisté pandemické doby na začátku roku 2021 vyhlásila Asociace soukromého zemědělství ČR výsledky třetího ročníku svého programu Pestrá krajina a představila veřejnosti šestici oceněných, jež vytváří dalece nad rámec svých povinností taková opatření, která jsou mimořádným přínosem pro venkovskou krajinu. Stalo se tak 3. února 2021 v průběhu online konference, která proběhla v aule na České zemědělské univerzitě v Praze. Akci moderovala bývalá ministryně zemědělství Milena Vicenová.

Konference se konala uprostřed velmi
nejisté pandemické doby.

Součástí konference Pestrá krajina byla i panelová diskuse
s oceněnými farmáři a hosty.

Role moderátorky se zhostila
dlouholetá příznivkyně selského
stavu, bývalá ministryně země-
dělství Milena Vicenová.

Vzhledem k tomu, že akce
se konala na půdě České
zemědělské univerzity v Praze-
Suchbátě, která je zároveň
partnerem programu Pestrá
krajina, promluvil na úvod
také rektor této univerzity Petr
Sklenský.

Pestrá krajina

Pravidla programu

1. CÍL PROGRAMU

1.1. Cílem programu je zejména:

- zvýšení kreditu sedláků, rodinných farem směrem k stávajícím či potenciálním propachtovatelům pozemků, sousedům, spotřebitelům, celkově před veřejností;
- ověření dlouhodobé argumentace ASZ ČR a potvrzení správnosti jejích teoretických principů;
- „marketingový“ přínos pro ASZ ČR a její členy – zveřejnění konkrétních příkladů realizace prospěšných opatření v krajině – kontinuální propagace na různých úrovních;
- v budoucnu případně snaha o prosazení možnosti plnit prostřednictvím zapojení do programu podmínky agroenvi či greeningu;
- prezentace v místě prostřednictvím informační tabule, že je úspěšně vyhodnocený sedlák realizátorem „Pestré krajiny“ ve svém okolí;
- poukázání na nepromyšlenost některých dotačních opatření, na které často zemědělce nedosáhne, ačkoliv se ochrání zdrojů a krajině skutečně ve svém okolí intenzivně věnuje;
- identifikace překážek, které brání nebo omezují realizaci či nějak poškozuji zakladatele konkrétního opatření;
- podpora členům v realizaci opatření v krajině formou praktických informací a poradenství.

2. ORGANIZÁTOR A PARTNEŘI PROGRAMU

2.1. Organizátorem programu je Asociace soukromého zemědělství ČR (ASZ ČR).

2.2. Na programu se podílejí zástupci České zemědělské univerzity v Praze (ČZU), Agentury ochrany krajiny a přírody (AOPK), Českého spolku pro agrolesnictví (ČSAL), Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd ČR (AV ČR), Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy (UK), Beleco, z. s.

3. ÚČASTNÍCI PROGRAMU A PŘIHLÁŠKY DO PROGRAMU

3.1. Program je určen zemědělcům, kteří dobrovolně realizují postupy šetrné vůči životnímu prostředí a s pozitivním dopadem na krajinu.

3.2. Do programu se mohou přihlásit všichni členové všech spolků v rámci ASZ ČR, a to prostřednictvím regionální ASZ nebo členského spolku ASZ ČR.

3.3. Každá členská organizace může v jednom ročníku přihlásit maximálně jednu členskou farmu.

3.4. Do programu je možné jednu farmu přihlásit opakovaně; minimální odstup mezi dvěma účastmi v programu jsou tři roky.

3.5. Do programu se nesmí přihlásit člen ASZ ČR, který je v daném roce členem hodnotitelské komise.

3.6. V případě potřeby budou pro další ročník formou změny těchto pravidel zavedena vylučující kritéria, které stanoví hodnotitelská komise na základě zkušeností s programem.

3.7. Přihlášku do programu je nutno zaslat v termínu do 31. května aktuálního kalendářního roku, a to v listinné podobě na adresu ASZ ČR, Samcova 1, 110 00 Praha 1.

3.8. Formulář přihlášky do programu je k dispozici na webových stránkách www.asz.cz/o-asz/nase-aktivity/pestra-krajina

3.9. Povinnými přílohami přihlášky jsou (mohou být zaslány v listinné podobě společně s přihláškou nebo elektronicky na e-mail kancelar@asz.cz):

- stručná charakteristika farmy a její činnosti,

- vlastní popis provedených opatření v krajině včetně důvodů realizace a včetně popisu předchozího stavu s přihlédnutím k hodnotícím kritériím, - cca 5 fotografií farmy a opatření realizovaných v krajině (nepovinné).

3.10. Přihlášením se do programu souhlasí účastník s návštěvou hodnotitelské komise a v případě zařazení do programu s následnou medializací podle článku 7 těchto pravidel.

4. ORGANIZACE PROGRAMU

4.1. Program řídí tajemník ASZ ČR.

4.2. Technicky a organizačně program zajišťuje hlavní kancelář ASZ ČR.

4.3. Všichni přihlášení zájemci o zařazení do programu jsou navštíveni hodnotitelskou komisí, která provede hodnocení podle článku 6 těchto pravidel.

4.4. V případě, že komise rozhodne o zařazení do programu, je s účastníkem dojednána forma prezentace a je pozván na vyhlášení.

5. HODNOTITELSKÁ KOMISE PROGRAMU

5.1. Hodnotitelská komise programu je složená z členů ASZ ČR a zástupců nominovaných partnery programu. Členy komise jmenuje Předsednictvo ASZ ČR.

5.2. Hodnocení na místě provádí vždy minimálně pět členů komise, z toho tři členové ASZ ČR a dva externí odborníci.

5.3. Předsedu hodnotitelské komise volí členové komise ze svých řad na prvním společném zasedání komise, které se koná každoročně po uzavěře přihlášek a zároveň před prvním hodnocením.

5.4. Předsedou komise je člen ASZ ČR.

5.5. Hodnocení se nesmí účastnit člen komise, který je vůči hodnocenému členu ve střetu zájmů.

6. HODNOCENÍ

6.1. Každý člen přihlášený do programu bude v období červenec – srpen daného kalendářního roku navštíven hodnotitelskou komisí. Termín této návštěvy bude dojednan předem.

6.2. Hodnotí se farma jako celek.

6.3. Hodnocení probíhá na základě materiálů zaslaných společně s přihláškou a prezentace realizovaných opatření během návštěvy hodnotitelské komise.

6.4. Hodnocení probíhá za realizace a opatření od roku 1989. Pokud se účastník hlásí opakovaně, hodnotí se zejména realizace vzniklé v období od posledního zařazení do programu.

6.5. Hodnocení probíhá v těchto kritériích:

Produkční kritéria:

- velikost půdních bloků,
- pestrost pěstovaných plodin a meziplodin a chovaných hospodářských zvířat,
- míra výskytu eroze,
- sladění produkce s přínosy pro krajinu (zachování mimoprodukčních ploch a přírodních biotopů),
- uplatnění agroenvironmentálních principů hospodaření,
- rozsah a způsob používání průmyslových hnojiv a prostředků na ochranu rostlin.

Realizovaná mimoprodukční opatření:

- uplatnění krajinnotvorných principů,
- množství, pestrost, rozsah, realizace, údržba a udržitelnost krajinných prvků,
- funkční hledisko krajinných prvků,
- zapojení do vzdělávacích a společenských aktivit týkajících se zemědělství a krajiny.

Krajinný ráz a estetické hledisko:

- zachování či snaha o obnovu původní vesnické architektury,
- celkový vliv farmy na krajinný ráz,
- způsob umístění krajinných prvků z pohledu krajinného rázu,
- vzhled a způsob umístění technických zařízení a staveb,
- znalost a respekt k historickým souvislostem.

6.6. V každém kritériu uděluje každý člen komise od 1 od 5 bodů. Výslednou známkou za každé jednotlivé kritérium je vždy průměr bodů od všech členů komise.

6.7. Výslednou známkou je součet průměrných známek za jednotlivá kritéria.

6.8. Na základě celkové známky komise rozhodne o zařazení

či nezařazení žadatele do programu.

6.9. Zařazeným farmám udělí komise na základě výsledné známky bronzovou, stříbrnou nebo zlatou medaili.

6.10. Hodnotitelská komise s administrativní podporou z hlavní kanceláře ASZ ČR vypracuje z každého hodnocení zprávu, která obsahuje průměrné známky za jednotlivá kritéria, celkovou výslednou známku, udělenou medaili, slovní hodnocení/zdůvodnění a informaci o zařazení či nezařazení do programu. Zpráva bude předána zástupci hodnocené farmy po vyhlášení výsledků.

7. VYHLÁŠENÍ A MEDIALIZACE

7.1. Vyhlášení zařazených členů do programu včetně nejlepších realizovaných opatření proběhne v rámci vyhlášení výsledků soutěže Farma roku v prosinci daného roku.

7.2. O jednotlivých farmách zařazených o programu bude zpracován článek, který bude uveřejněn v tiskovinách a na internetových stránkách organizátora a partnerů programu a případně v dalších odborných periodikách či na internetových stránkách.

7.3. O vybraných realizovaných opatřeních bude zpracována videoreportáž s odbornými komentáři členů komise, která bude promítnuta během vyhlášení a následně umístěna na internetu.

7.4. Žadatelé zařazení do programu obdrží certifikát o zařazení a plaketu.

8. HARMONOGRAM PROGRAMU

- **Do 31. května** – uzavěrka přihlášek;

- **Do 30. června** – první zasedání komise, stanovení harmonogramu návštěv;

- **Do 31. srpna** – hodnocení přihlášených projektů;

- **září - říjen** – zpracování textů o opatřeních zařazených do programu, zpracování videa o nejlepším projektu;

- **prosinec** – vyhlášení a prezentace zařazených projektů v rámci vyhlášení Farmy roku, ocenění nejlepší farmy zařazené v daném roce;

- **prosinec – únor následujícího roku** – prezentace zařazených projektů v tiskovinách a na internetu).

9. KONTAKTY A INFORMACE

Asociace soukromého zemědělství ČR

Samcova 1, 110 00 Praha 1

tel.: 778 088 805

e-mail: kancelar@asz.cz

www.asz.cz

KOMISE PROGRAMU PESTRÁ KRAJINA

Daniel Pítek, předseda komise

Soukromý zemědělec a lesník, místopředseda ASZ Litoměřice a předseda Milešovského spolku přátel přírody. Věnuje se především sadařství, chovu jelenů, ovcí a koní. Dlouhodobě usiluje o navrácení krajiny jejího původního rázu. Angažuje se v České společnosti ornitologické a v Pro-bio svazu. Držitel ceny Josefa Vavrouška za výjimečný počin ve prospěch udržitelného způsobu života a životního prostředí. Věnuje se také problematice hospodaření s vodou v krajině.

Ing. Klára Čámská, Ph.D.

Vystudovala Českou zemědělskou univerzitu, titul Ph.D. získala v oboru speciální produkce rostlinná, ekologie travních porostů. Pracuje v Agentuře ochrany přírody a krajiny jako vedoucí Oddělení péče o terestrické ekosystémy. Zabývala se zemědělským vzděláváním a poradenstvím. Má výzkumné zkušenosti s agroenvironmentální politikou, které se věnovala v Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Pracovala v Botanickém ústavu Akademie věd ČR.

Ing. Jana Moravcová

Ředitelka odborné organizace Beleco, z. s. působící v oblasti ochrany přírody. Absolventka ČZU lesnické fakulty oboru krajinné inženýrství – aplikovaná ekologie a bývalá inspektorka oddělení ochrany přírody České inspekce životního prostředí a ředitelka OI ČIŽP v Ústí nad Labem.

Prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc.

- ČESTNÝ ČLEN KOMISE

Český geochemik, ekolog, publicista a politik. Předseda Čestné Rady Českého svazu ochránců přírody. Zástupce ředitele v Centru pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. Předseda Vědecké rady MŽP. Člen Rady vlády pro udržitelný rozvoj. Bývalý ministr životního prostředí České republiky. Dlouhodobě se zabývá tématem udržitelného rozvoje. Autor, spoluautor, editor a překladatel několika set vědeckých článků, vědecko-populárních publikací a článků v odborném i denním tisku z oboru analytické chemie, biogeochemie, životního prostředí, ekonomie a vzdělávání.

Ing. Martin Novák

Soukromý zemědělec, předseda ASZ Tábor a člen předsednictva ASZ ČR. Vítěz soutěže „Farma roku 2008“. Specializuje se zejména na výrobu mléka, rostlinnou produkci a obnovitelné zdroje. Provozuje zemědělské muzeum a pivovar.

Ing. Radim Kotrba, Ph.D.

Pedagog na Katedře chovu zvířat a potravinářství FTZ ČZU, výzkumný pracovník ve Výzkumném ústavu živočišné výroby a praktikující agrolesník. Působí v Asociaci farmových chovů jelenovitých ČR, je zakládajícím členem Českého spolku pro agrolesnictví, Topolářské komise České republiky, Derbianus Conservation a Wildlife Ranching Alliance, které se zabývají udržitelným managementem produkční krajiny a ochranou přírody. Zároveň je členem předsednictva ASZ ČR. Na 3,5 ha realizuje ve volném čase několik agrolesnických systémů, propojující chov zvířat, rostlin a produkčních i krajinotvorných dřevin.

Ing. Kateřina Černý Pixová, Ph.D.

Proděkanka pro rozvoj v rámci Fakulty životního prostředí na ČZU. Pedagog na ČZU. Účastnice v projektech (NAZV, TAČR, GAČR) zabývající se zejména problematikou mimoprodukčních funkcí krajiny, uplatnění přírodních opatření v zemědělské krajině a uspořádání vlastnických vztahů k půdě. Dlouhodobě se zabývá především tématem krajinné ekologie, na což zaměřuje i svou publikační činnost. Koordinuje vzdělávací programy pro střední školy v oblasti ochrany přírody a krajiny.

Ing. Stanislav Rampas

Předseda Spolku pro obnovu venkova Plzeňského kraje a člen ASZ Plzeňsko, člen výboru Rady vlády pro udržitelný rozvoj a dlouhodobý propagátor venkova a trvale udržitelného rozvoje. Je členem Čestné Rady Českého svazu ochránců přírody a krajské komise pro venkov. V minulosti byl starostou obce, náměstkem hejtmána Plzeňského kraje pro regionální rozvoj a zemědělství a místopředsedou Svazu měst a obcí ČR. Organizátor řady vzdělávacích seminářů, např. Stromy v krajině, Voda v krajině atp.

Ing. Soňa Jonášová

Zakladatelka a ředitelka Institutu cirkulární ekonomiky. Vystudovala zemědělské inženýrství na Mendelově univerzitě, nyní studuje doktorský obor sociální ekologie na Univerzitě Karlově. Zabývá se systémovým přechodem k cirkulární ekonomice, nakládáním s odpadem, ekoinovacemi. Je členkou řady pracovních skupin a poradních sborů na úrovni vlády, firem i municipalit souvisejících s aplikací principů cirkulární ekonomiky do praxe.

Děkujeme také odbornému garantovi letošního ročníku programu prof. Ing. Josefu Fantovi, CSc. a podporovatelům programu Pestrá krajina Tomášovi Dvořákovi, Tomášovi Klusovi, Kateřině Bad'urové Junků a Tomášovi Junků.

DVŮR HAVRANSKO

ASZ Kolín,
Kutná Hora,
Nymburk

Dvůr Havransko

ASZ Kolín, Kutná Hora, Nymburk

byl oceněn
zlatou medailí
v rámci programu

Asociace soukromého zemědělství ČR

PESTRÁ KRAJINA
2021

Na Dvoře Havransko v Polabské
nížině hospodaří od roku 1922
rodina Procházek, aktuálně Václav
Procházka s manželkou a syn René
se svou rodinou.

Dvůr Havransko naleznete v nížině Středolabská tabule nedaleko Nymburka mezi vodními toky Mrlina a Křinecká Blatnice. Panský dvůr s datem založení 1794 vznikl na místě bývalé myslivny, která tehdy patřila k dnes již zaniklému hradišti Havraň (proto asi Havransko). Říká se, že v myslivně statku „za oněch dob, jak je v kraji známo, přebýval myslivec, který divou Báru miloval“.

Dvůr je rodinným statkem Procházek od roku 1922, kdy jej jako zbytkový statek koupil dědeček současného hospodáře Ladislav Procházka s manželkou Boženou. Před koupí byl dědeček již od roku 1912 jeho spolunájemcem a podmínky hospodaření dobře znal. Hospodářství prosperovalo až do 2. světové války, kdy přešel statek pod nucenou německou správu. Do dvora se rodina vrátila v roce 1945. Krátce po znárodnění v roce 1948 se z něj musela opět odstěhovat a byl zde zřízen státní statek. Socialistické hospodaření vedlo k devastaci celého hospodářství včetně přilehlého parku. Teprve po roce 1989 se mohli potomci Ladislava Procházky na zpusťšený dvůr vrátit, ujmout se jeho náročné obnovy a opětovného hospodaření. Dnes jsou budovy citlivě a úhledně opraveny a hospodářství prosperuje.

Václav Procházka s manželkou Zuzanou a syn René Procházka s rodinou hospodaří na 252 hektarech zemědělské půdy. Z toho je 41 hektarů travních porostů a 211 hektarů orné půdy, kde pěstují pšenici, ječmen, mák, kukuřici a krmné pícniny. Travní porosty umožňují chov skotu charolais (40 býků ve výkrmu, 40 krav bez tržní produkce mléka a 30 jalovic na obnovu stáda a prodej). Na statku jsou ještě ovce plemene suffolk a drobné domácí zvířectvo.

Při hospodaření Procházkovi minimalizují chemizaci, proto využívají zelené hnojení, hnůj, vojtěšku a střídání

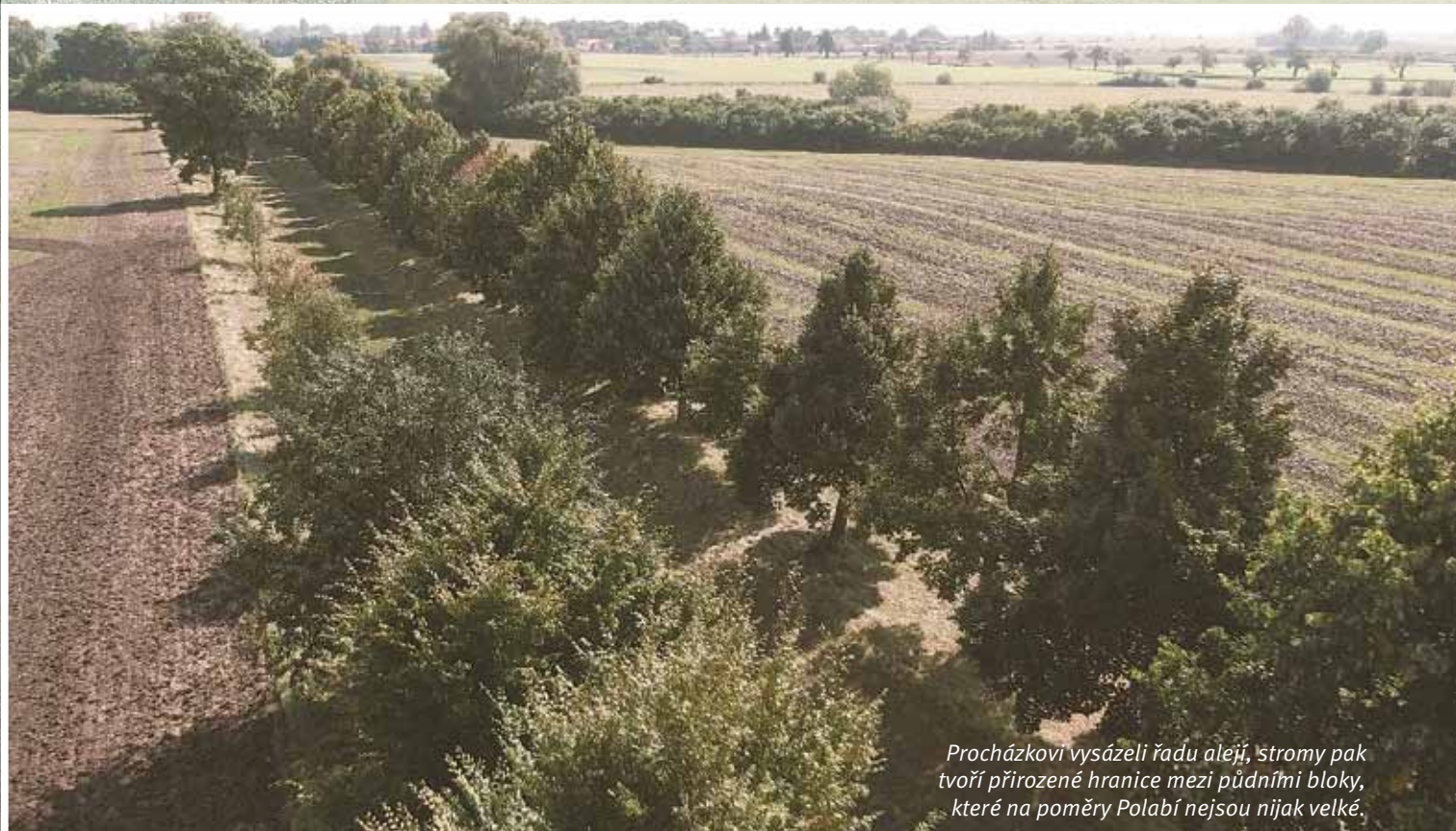

Procházkovi se kromě rostlinné výroby věnují také chovu masného skotu a ovcí, který pomáhá obnově organické hmoty v půdě.

Více než 200 hektarů slouží jako orná půda pro pěstování obilnin, máku, kukuřice a krmných plodin, pozemky přilehlé ke statku jsou však zatravněny a slouží jako pastviny, které jsou v Polabí výjimkou.

Vodoteče na pozemcích jsou ponechány přirozenému porostu a osázeny různými druhy dřevin.

Procházkoví vysázeli řadu alejí, stromy pak tvoří přirozené hranice mezi půdními bloky, které na poměry Polabí nejsou nijak velké.

plodin. Tento způsob hospodaření (návrat organické hmoty do půdy) zvyšuje potenciál půdy k udržení vody. Okolí statku Procházkoví zatravnili, a vytvořili tak pastviny, které jsou ve zdejší intenzivně obhospodařované krajině Polabské nížiny skutečně výjimkou. Velikost půdních bloků je menší než 30 hektarů a bloky jsou obklopeny remízky, novou dubovou a lipovou alejí i alejí naroubovaných starých odrůd hrušní. V blízkosti dvora je také vysazeno několik desítek topolů. O všechny dřeviny se Procházkoví náležitě starají. Provádějí potřebnou dosadbu, ochranu před poškozením zvěří a nutnou zálivku. Ke statku náleží i park založený dědečkem, ve kterém

rostou stoleté stromy a nachází se zde také menší lužní lesík. Do lesíka hospodáři zasahují co nejméně a ponechávají ho přirozenému vývoji jako oázu pro ptactvo, hmyz a další živočichy.

V blízké budoucnosti chtějí Procházkoví pestrost okolní krajiny ještě obohatit o další výsadbu stromů, tůň a neproduktivní rybník. Dvoru Havransko udělila hodnotitelská komise zlatou medaili v programu Pestrá krajina za výjimečný přístup ke krajinotvorbě a k přírodě šetrný způsob hospodaření.

Součástí dvora je také park, který založil Ladislav Procházka v počátcích působení rodiny Procházkových na Havransku.

Jako oáza působí v rovinatém a zemědělsky intenzivním Polabí nejen celý statek, ale hlavně divoká zahrada, o kterou se stará manželka hospodáře.

Celý areál dvora je úhledně a citlivě opraven a osázen nejen okrasnými rostlinami.

O všechny vysázené stromy se příkladně pečuje, stromořadí se dosazuje, zalévají a chrání proti zvěři.

Do budoucna plánují Procházkovi nejen další výsadbu dřevin, ale také vybudování vodních ploch, které v této oblasti citelně chybí.

VINAŘSTVÍ VÁLKA

ASZ Břeclav

Manželé Válkovi se věnují přírodnímu vinaření v obci Nosislav, do jejich podnikání už je zapojena i mladší generace.

Jihomoravská obec Nosislav leží při levém břehu řeky Svatky asi 20 kilometrů jižně od Brna v místech, kde Ždánický les přechází do Dyjsko – svrateckého úvalu. Obec (dnes městys) je zde od pradávna a založil ji dle pověsti Nosislav – bájný nebojácný rytíř moravského krále Rostislava. Zde v čísle popisném 428 najdeme sídlo rodinného vinařství i bydliště rodiny Karla Války.

Výhodná poloha sluncem ozařovaných svahů, teplé podnebí s mírnými zimami a nadmořská výška 186 metrů přeje pěstování tradičních plodin a zejména pak vinné révě, meruňkám, višním i jabloním. Rodina Válkova se v minulosti věnovala vinařství v malém. „V rodině to bylo odjakživa,“ říká vinohradník Karel Válka. Od roku 1991 hospodařili zpočátku na malém vinohradu na vlastní půdě se sklepem o několika sudech. „Začali jsme na starých základech s novými ideály,“ doplňuje Válka. Postupným vysazováním vinic a sadů na vlastní půdě, nákupem mechanizace a vybavením sklepa potřebnou vinařskou technologií se dostali až na úroveň kvalitních biovin pěstovaných na osmi hektarech vinic. Kromě toho spravuje rodina dva hektary ovocných sadů. Válkovi hospodaří extenzivně, nechtějí žádné průmys-

Vinice Válkových jsou součástí typického jihomoravského svahu, kde jsou pozemky rozdělené do pásů na vinice a sady jednotlivých vlastníků.

Rodina spravuje také dva hektary ovocných sadů, plody jsou zpracovány na mošty, šťávy a v sezóně oblíbený višňák.

lové vinařství. Oni sami tomu říkají „přírodní vinaření“. Využívají toho, co jim toto místo poskytuje. Nechtějí do terénu zasahovat více, než je nezbytně nutné, snaží se zachovat původní charakter a pestrost krajiny. Minimalizace používání chemie, střídavé ponechání zatravněných meziřadí ke zlepšení zadržování vody, stavba kamenných zídek k udržení vláh y jako prostoru

pro hmyz, obnova křížků a posezení pro kolemjdoucí, využití původních odrůd ovocných stromů, šetrně obhospodařované višňové sady a znalost historických souvislostí, to jsou zásady tohoto rodinného vinařství.

Doménou vinohradníka Karla Války je obnova a péče o nové i staré výsadby sadů a vinogradů, zachování

Válkovi hospodaří na vinicích extenzívně, v ekologickém režimu, minimalizují použití chemie, ponechávají zatravněná meziřadí, vytvářejí meze a starají se o prvky, které slouží jako útočiště pro hmyz a drobné živočichy. Takto dnes vypadá vinice, kde zbyla po hospodaření JZD hluboká erozní rýha.

Pozemek přilehlý k višňovému sadu byl nedávno vyčištěn od náletů, byl zde obnoven křížek a posezení pro kolemjdoucí.

přírodních struktur i drobných sakrálních staveb v otevřeném prostoru s výtvarným citem malíře a básníka. Zpracování sklizených plodů vinné révy a ovoce a jejich přeměna do podoby kvalitních biovin, šťáv, moštů, hroznového želé a višňáku je výsadou a předností sklepmistra – vinařky a paní domu. Válků junior pečuje hlavně o to, aby si plody jejich společné práce našly své pravidelné a spokojené zákazníky.

Na vinařském dvoře Válkových na vás dýchne pracovitost a cit pro spořádanost všech činností, rodinná

pohoda a malebnost prostoru. Je neuvěřitelné, co všechno dokázali vybudovat svou neutuchající pílí a skromností. K vínu a vinicím, sadům a okolní přírodě se chovají s respektem a láskou.

Díky citlivému, přirozeně pestrému přístupu ke krajině, k produkci, k odkazu předků i venkovskému a kulturnímu životu ocenila hodnotitelská komise toto rodinné Vinařství Válka zlatou medailí v programu Pestrá krajina.

Výsadba stromků je na všech farmách oceněných v programu Pestrá krajina samozřejmostí, v Noslavi se sází původní staré odrůdy ovocných stromů a ořešáky.

K činností přínosným pro krajinu se zcela jistě řadí také péče o staré sady a jejich obnova.

Výrobu biovína a dalších produktů má na starost Milada Válková, o odbyt se stará syn a výtvarné zpracování etiket je dílem Karla Války.

Součástí vinařství je také posezení ve dvoře, kde je možné ochutnat a nakoupit veškeré produkty a dozvědět se něco o jejich výrobě a o všech činnostech, které souvisejí s hospodařením na zdejších slunných svazích.

MOTÝLÍ RÁJ ŽDÁNICE

ASZ Hodonín

Motýlí ráj Ždánice

ASZ Hodonín

byl oceněn
zlatou medailí
v rámci programu

Asociace soukromého zemědělství ČR

PESTRÁ KRAJINA
2021

Michal Valenta se k zemědělství dostal velmi netradiční cestou – začal jako ochránář přírody a až potřeba řízené pastvy v chráněné lokalitě ho dovedla k chovu ovcí a koz.

Hospodaření se postupně rozrostlo na 40 hektarů půdy, byly vybudovány potřebné stavby, které perfektně zapadly do okolní krajiny.

V zvlněné krajině na jižním úpatí Ždánického lesa, kde se stéká říčka Trkmanka se Ždánickým potokem, leží Ždánice, město v okrese Hodonín. O strategickém i hospodářském významu obce svědčí skutečnost, že již v první písemné zmínce z roku 1349 jsou uváděny Ždánice jako „statky s hradem, městečkem, vinicemi, pastvinami, mlýny a právem církevního patronátu“.

V severní části katastru města v údolích Šraňky a Habrůvky naleznete lokalitu Motýlí ráj, a právě zde a v blízkém okolí hospodaří pan Michal Valenta s rodinou. Hospodář je původní profesí strojař (programátor obráběcích strojů) a k zemědělství se dostal oklikou přes ekologii. Biologové (pracovníci Entomologického ústavu Akademie věd ČR) objevili vzácnost lokality dnešního Motýlího ráje a na základě jejich důkladně

provedeného výzkumu a pozorování zde byl potvrzen výskyt 84 druhů denních motýlů představujících více než polovinu druhů všech denních motýlů na území našeho státu. Geologie, klima, různorodé a šetrné hospodaření v minulých staletích umožnily zachovat velmi cenný biotop s výskytem mnoha chráněných živočichů a rostlin.

Znárodněním se v lokalitě přestalo hospodařit a téměř celý prostor zarůstal náletovými dřevinami a vzácné druhy začaly mizet. Pohyb výzkumníků v krajině, seznámení se s důležitými procesy v daném území a potřeba zachování a obnovy vzácného území zaujala pana Valentu natolik, že založil občanské sdružení pod názvem Pro záchranu motýlího ráje. Jedním ze zásadních prvků

Michal Valenta dnes chová na 120 kusů ovcí a 40 koz masných plemen, chov zvířat a hospodaření navíc k jeho radosti zaujalo oba syny.

ochrany a obnovy je řízené spásání. Od roku 2008 se věnoval území současný hospodář jako dobrovolník, odstraňoval nežádoucí nálety, pořídil ovce a kozy na spásání. Ochrannářská duše, selské geny zděděné po matce a přání začít se plnohodnotně starat o dědictví předků přivedlo pana Michala k rozhodnutí začít v daném území šetrně hospodařit. Původních pět ovcí a čtyři kozy se rozrostly na chov o 120 kusech oveček a 40 koz masných plemen. Rodinná farma Motýlí ráj dnes hospodáří na 40 hektarech převážně trvalých travních porostů se záměrem zachovat původní vzácnou krajinu a zastavit degradaci suchých stepních travin včetně chráněných rostlin a živočichů. Rodina vysázela stovky stromů a pečuje o pozůstatky starých sadů. Pořídili nezbytnou techniku a s citem pro začlenění do krajiny vybudovali seníky a pastevní zázemí.

Násilná kolektivizace provedená komunisty po roce 1948 znamenala nejednu tragédii, ponížení, útrapy a strádání pro tisíce hospodářských rodin. A ne jinak tomu bylo v případě rodiny pana Valenty, který na osud svých prarodičů nezapomíná. Pověřen úkolem svého zesnulého otce tesá a staví na vlastním pozemku na vrcholu pastvin desetimetrový smírčí kříž. „Místo, kde by si lidé mohli podat ruce, odpouštět hříchy, meditovat a snad jen obdivovat úchvatnou krajinu,“ upřesňuje pan Valenta. Kříž se stal dominantou a nedílnou součástí místní krajiny. Velkou pomocí a podporou je hospodáří manželka a oba synové. Starší studuje zemědělskou školu a svou budoucnost vidí v pokračování ve stopě svého otce.

Za neuvěřitelný zápal pro hospodaření, ochranu krajiny, vztah k předkům a rodinnou soudržnost ocenila hodnotitelská komise farmu Motýlí ráj Michala Valenty zlatou medailí v rámci programu Pestrá krajina.

Valentovi se starají o pozůstatky starých sadů na strmých svazích zdejšího údolí, podobné jsou na jižní Moravě velmi často, ale zdaleka ne vždy jsou takto udržované.

Údolím vede naučná stezka s mnoha informačními tabulemi, které připomínají zdejší bohatou faunu, již věvodí nebývalý počet motýlů včetně vzácných druhů.

Údolí navazující na severní část města Ždánice je velmi vzácným biotopem, který se podařilo zachránit i díky práci Michala Valenty.

Na svahu nad farmou byl nedávno vztyčen desetimetrový smírčí kříž. Je to místo, kde by si lidé mohli podat ruce, odpouštět hříchy, meditovat a snad jen obdivovat úchvatnou krajinu.

Řízená pastva koz a ovcí pomohla zachránit zdejší suché stepní porosty před degradací.

Nově postavené stáje a zázemí perfektně zapadají do krajiny.

Na pozemcích v okolí farmy jsou všude vidět různě staré výsadby zejména ovocných dřevin.

FARMA ČLUPY

ASZ Vyškov

Farma Člupy ASZ Vyškov

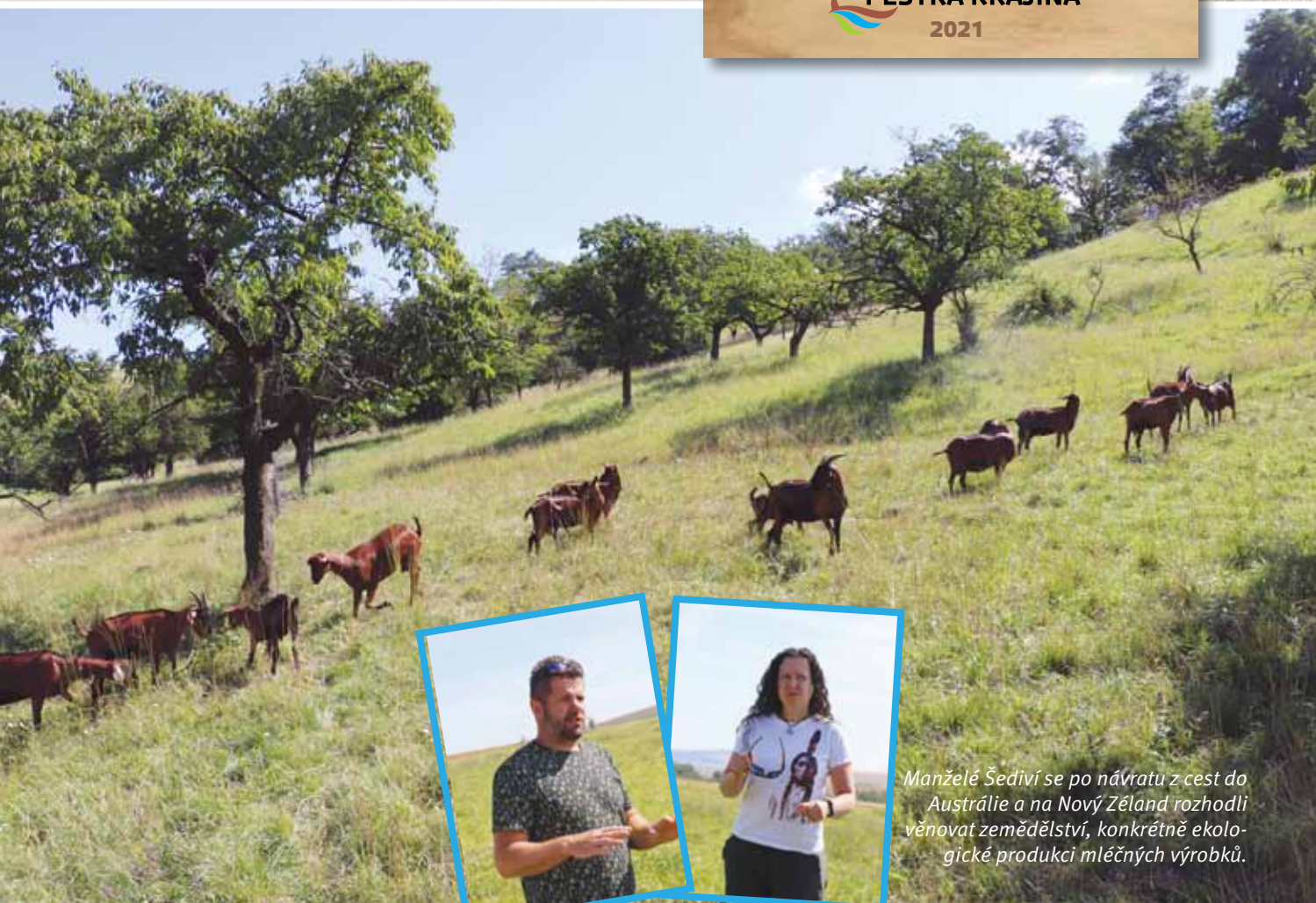
byla oceněna
zlatou medailí
v rámci programu

Asociace soukromého zemědělství ČR

PESTRÁ KRAJINA
2021

Manželé Šediví se po návratu z cest do Austrálie a na Nový Zéland rozhodli věnovat zemědělství, konkrétně ekologické produkci mléčných výrobků.

Kozy, několik krav plemene jersey a ovce mají možnost pastvy mezi starými ovocnými stromy a rády využívají jejich stín.

Farma Člupy má sídlo ve vesničce Marefy, která je součástí města Bučovice v okrese Vyškov. Obec s 357 obyvateli leží v údolí na levém břehu řeky Litavy (dříve také Cézavy) při soutoku s Mouřínovským potokem v rozhraní mezi Ždánickým lesem a Litenčickou pahorkatinou v nadmořské výšce 215 metrů.

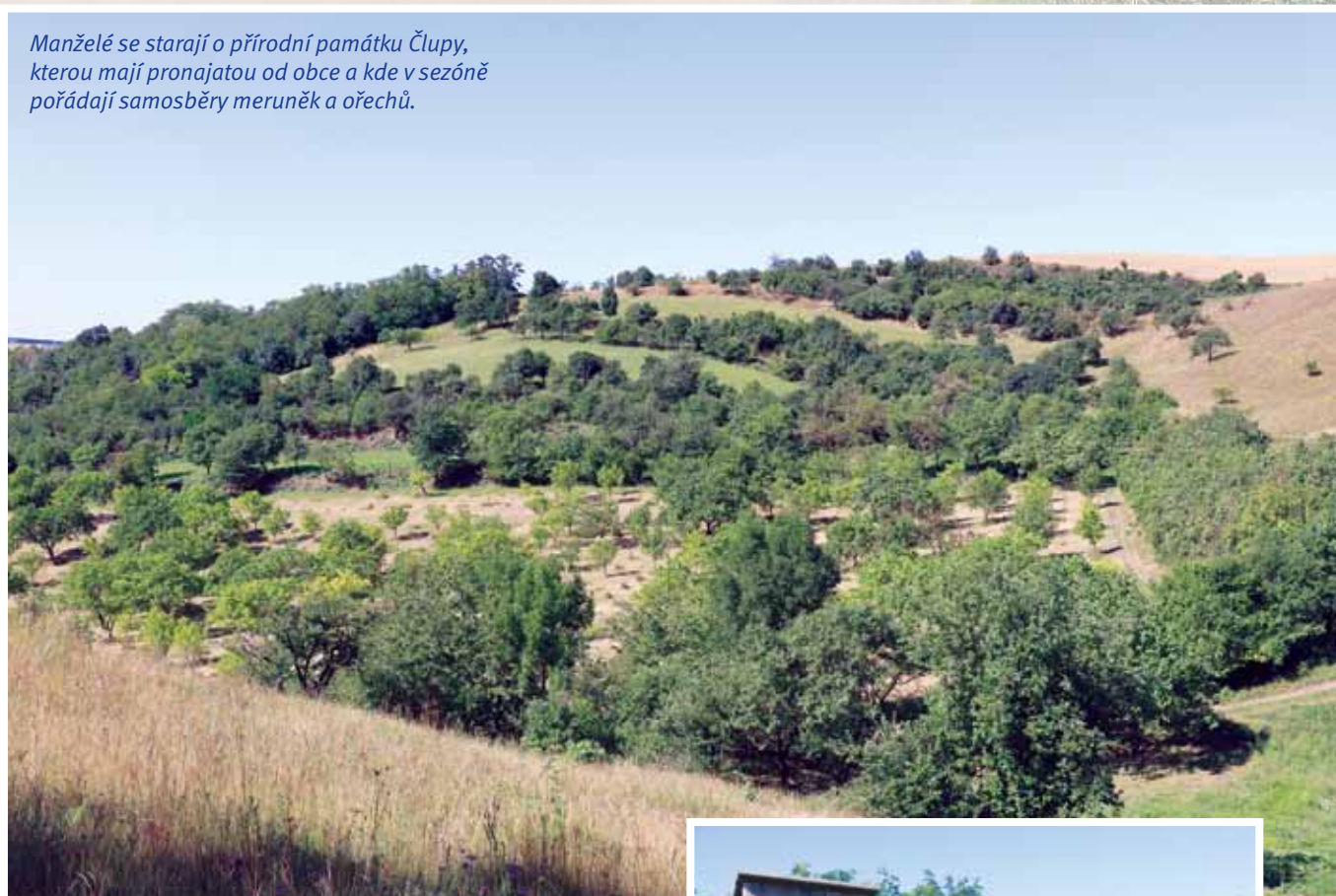
Farmu založili manželé Kamil a Markéta Šedivých po návratu z cest po Austrálii a Novém Zélandu, kde čerpali inspiraci pro další etapu společného života, etapu ekologických zemědělců. Jejich předchozí život byl zemědělstvím na hony vzdálen a začínali hospodařit zemědělstvím naprosto nedotčení. Mohli proto začít bez předsudků, zažitých názorů a stereotypů.

Po nákupu prvních třech ovcí, dvou koz a psa a získání

první půdy do nájmu se začalo hospodaření v roce 2012 rozbíhat. Způsob a směr hospodaření rodiny formovalo odborné zemědělské vzdělávání (semináře o zvířatech, půdě, ekologii, sadářství a zpracování mléka).

Původní představa o malé rodinné ekofarmě vyrábějící výjimečné kvalitní produkty začala být realitou po šesti letech při kolaudaci sýrárny na zpracování 200 litrů mléka denně a získání certifikace na bio produkci. Dnes se na 40 hektarech travních porostů a starých sadů pase 50 kusů ovcí masných plemen, 40 dojných koz a několik krav mléčného plemene jersey. Farma ročně odchová stovku jehňat a kůzlat a několik telat. To, že je o všechna zvířata kvalitně postaráno a mají výborné životní podmínky, poznáte při návštěvě pastvin

Manželé se starají o přírodní památku Člupy, kterou mají pronajatou od obce a kde v sezóně pořádají samosběry meruněk a ořechů.

z jejich čistoty, klidu, kondice a pohody. Mléko z celoročně pasených zvířat je vysoce kvalitní a umožňuje produkci vynikajících a lahodných mléčných výrobků v bio kvalitě.

Rodina Šedivých v rámci hospodaření pečuje o 20 hektarů chráněných širokolistých suchých trávníků, panonských sprašových stepních trávníků a na ně navázané vzácné a ohrožené druhy rostlin a živočichů v přírodní památce Člupy, která patří mezi evropsky významné lokality v rámci soustavy Natura 2000. Přírodní památka

Na okrajích pozemků na svazích nad Bučovicemi jsou postupně vysazována nová stromořadí.

Člupy leží severně od obce Marefy, kde v sousedství travin a v extenzivních sadech obhospodařovaných farmou můžete při troše štěstí zahlédnout i vzácné druhy ptáků jako vluhu pestrou nebo dudka chocholatého. Při obhospodařování přírodní památky a hospodaření jako celku rodina spolupracuje s Mendelovou univerzitou v Brně, Výzkumným ústavem veterinárního lékařství a dalšími odbornými institucemi. Svým hospodařením se snaží utvářet pestrou krajinu. Vysazují nové ovocné stromy a původní dřeviny, odstraňují nálety a v roce 2020 zřídili na pozemcích tůň s mokřadem.

Farma Kamila a Markéty Šedivých se cíleně zabývá ekologickým zemědělstvím v chráněném území Člupy a na přilehlých pozemcích. Šetrně hospodařit s úctou ke krajině a přírodě a zachovávat její rozmanitost je jejich prioritou. Kamil Šedivý říká: „Svým hospodařením se snažíme utvářet pestrou krajinu plnou života, abychom naše pozemky předali potomkům v lepší kondici, než jsme je získali my.“

Neuvěřitelnou schopnost Farmy Člupy vybudovat funkční, ekonomicky zdatné hospodářství tradičního typu, které vytváří produkty s vysokou přidanou hodnotou

K farmě nyní patří zhruba 40 hektarů travních porostů a sadů a asi stovka zvířat, při hospodaření manželé Šediví spolupracují s mnoha odbornými institucemi.

a je programově ohleduplné k přírodě, ocenila hodnotitelská komise udělením zlaté medaile v programu Pestrá krajina.

Přírodní památka Člupy je zařazena mezi evropsky významné lokality a je osídlena vzácnými druhy ptáků.

V roce 2020 vznikla na pozemcích tůň s mokřadem, její okolí je čerstvě osázeno také původními dřevinami.

Zvířata jsou celoročně na pastvě, kde jsou využívány lehké plachtové přístřešky.

Přímo na pastvině v přístřešku je také dojírna, mléko odtud putuje do faremní minimlékárny, kde se denně může zpracovat až 200 litrů mléka.

V ŠTÉCHŮV STATEK

ASZ Příbram

Štechmüllerovi převzali statek po rodičích v roce 2010 a pustili se do ekologického chovu masného skotu plemene shorthorn a ovčí plemene dorper.

Statek byl zrekonstruován tak, aby byla zachována původní podoba, součástí je také nová bourárna, která výrazně pomáhá s odbytem produkce.

V širokém údolí mezi vrchy Brd a Středočeskou pahorkatinou v okrese Příbram leží na Lhoteckém potoce malá vesnička Ostrov. Víska s 37 obyvateli ve 400 m n. m. je částí obce Ouběnice. V Ostrově je evidováno 17 adres a jednou z nich je s číslem popisným 42 Štěchův statek, sídlo rodinného hospodářství Štechmüllerů.

Statek zděděný po předcích matky současného hospodáře po nuceném přerušení znárodněním a násilnou kolektivizací začal opět fungovat po roce 2000. Otec Miroslav Štechmüller se synem Janem obnovili hospodaření na 20 hektarech zemědělské půdy, kterou nejdříve zatravnili a zahájili chov kamerunských ovcí a skotu

V těsném okolí statku je 12 hektarů pastvin, dalších zhruba 35 hektarů jsou louky. Po ukončení komplexní pozemkové úpravy je v plánu také agrolesnictví.

plemene highland. Již od začátku se snažili dodržovat zásady ekologického zemědělství. Jan v té době studoval na České zemědělské univerzitě v Praze. Po ukončení studia pracoval 1,5 roku jako zootechnik v ZD Nečín, a pak odjel na dva roky do Angoly, kde se věnoval rozvojovým zemědělským projektům. Po návratu domů revitalizovali s otcem nefunkční rybník, opravili hráz, stavidlo a odstranili sedimenty. Zároveň citlivě zrekonstruovali budovy statku.

Jan spolu s manželkou Ivetou převzali statek po otci v roce 2010 a postupně navýšili obhospodařovanou výměru na 46 hektarů ve 25 půdních blocích a zahájili systém ekologického hospodaření. Ze skotu plemene highland přešli na shorthorn a od kamerunských ovcí k plemeni dorper. Pastviny pro zvířata, jejichž chov tvoří hlavní zaměření farmy, jsou na 12 hektarech přímo za areálem statku, ostatní pozemky jsou louky. Všechna zvířata na farmě jsou celoročně venku a mají přístup do suchých stlaných přístřešků. „Chováme naše zvířata tak, aby to splňovalo jejich přirozené potřeby. Chceme, aby

žila podobně jako jejich divocí příbuzní ve volné přírodě,” uvádí Jan Štechmüller. Zvířata nejsou krmena koncentrovanými krmivy, ale pouze čerstvou pící a v zimě senem. V přirozených podmínkách chovaná zvířata jsou v kontro-

Kromě vzrostlých stromů je podél pastvin řada nově vysázených dřevin. Se sázením vlastních výpěstků nebo darovaných sazenic často pomáhají také obyvatelé vsi Ostrov.

Nedávno získané pozemky byly rovněž zatravněny a osázeny javory, lípami, topoly a ovocnými stromky.

Hlavním zaměřením statku je chov masných ovcí a skotu a prodej vyzrálého hovězího a jehněčího masa.

le užitekosti a umožňují následný prodej kvalitních plemenných jedinců s průkazem původu. Vlastní bourárna a chladicí zařízení, kde se maso stáří, podporuje prodej vyprodukovaného vyzrálého hovězího a jehněčího masa. Kromě skotu a ovcí jsou na statku chovány nosné slepice, holubi a další drobná zvířata. Rovněž drůbež má celoroční přístup do venkovního výběhu.

Pod vlivem suchých let 2015–19 se manželé Štechmüllerovi začali ještě více zajímat o zadržování vody v krajině a možná protierozní opatření a podporu biodiverzity. Kromě zatravnění pozemků také obnovili ovocný sad, zmnožili počet nádrží na zachyt dešťové vody a prohloubili jezírko, kde se usídlila kuňka ohnivá. Podél části vlastních pastvin zasadili vlastní výpěstky nebo darované stromky. Při plánování dalších opatření narazili na problém hospodaření na náhradních pozemcích. Nemohou na cizích pozemcích sázet stromy a keře a budovat tůně a mokřady, proto Jan inicioval zahájení komplexních pozemkových úprav. Ty se však rozjely teprve nedávno a budou trvat nejméně do roku 2024. Navzdory tomuto problému pokračují manželé v úsilí zlepšit okolní krajinu a učinit ji pestřejší a odolnější vůči suchu. V sousedním katastru koupili 12 hektarů ve dvou lokalitách, ihned je

zatravnili a na okrajích vysázeli 70 javorů, lip, topolů či původních odrůd třešní, hrušní, slivoní a jablek. Po ukončení pozemkové úpravy pak plánují začít také s agrolesnictvím.

Pozemky nejsou zatěžovány chemizací, pastviny jsou přirozeně hnojeny dobyt看em a na loukách se používá na farmě vyprodukovaný hnůj. Díky aktivitám paní Ivety v obecním zastupitelstvu se podařilo obnovit několik rozoraných cest a formou komunitní spolupráce je osázet 92 stromy. Další komunitní výsadbu plánují v nejbližším období. Všechny porosty včetně nově založených jsou ve velké míře poškozovány přemnoženou zvěří, což přivedlo hospodáře k myslivosti. Do budoucna chtějí manželé Štechmüllerovi realizovat také projekt obnovy nivních luk podél říčky Kocáby. Tyto louky byly po kolektivizaci rozorány a zmeliorovány s následnou ztrátou schopnosti zadržovat vodu v krajině. Projekt má vše navrátit do původního stavu. Díky aktivitám farmy se do půdy a okolní krajiny začíná vracet zdravý život. Za přístup ke krajině, zpracování surovin a aktivizaci místních obyvatel obdržela farma Štechův statek stříbrnou medaili v programu Pestrá krajina.

FARMA JIŘÍHO MICHALISKA

Farma Jiřího Michaliska

ASZ Krnovsko, Opavsko

byla oceněna
stříbrnou medailí
v rámci programu

Asociace soukromého zemědělství ČR

PESTRÁ KRAJINA
2021

ASZ Krnovsko,
Opavsko

Farma Jiřího Michaliska má velmi pestrou strukturu
rostlinné výroby doplněnou o farmový chov
jelenovitě zvěře, ovcí, koz a dalších zvířat.

Všechny svažitě pozemky byly zatravněny
a ve vodotečích je zadržována voda.

V krásné krajině podhůří Nížkého Jeseníku, v sevřeném údolí při soutoku říčky Hvozdnice s Heřmanovickým potokem, nalezneme obec Jakartovice. Obec ležící na obou stranách historické moravsko-slezské hranice s datem první písemné zmínky z roku 1250 má v současné době okolo 1100 obyvatel a jedním z nich je hospodář Jiří Michalisko. Absolvent Masarykovy střední zemědělské školy a Vyšší odborné školy v Opavě se zajímá o vše, co souvisí s přírodou a zemědělstvím. Je aktivní v hospodaření, v myslivosti, v ochraně přírody

proti škodám přemnoženou zvěří, v ekologii obecně, ale také konkrétně v krajinotvorbě, v obhajobě ochrany klimatu, v podpoře k přírodě šetrnému hospodaření, ve včelaření a dalších podobných činnostech. K hospodaření se pan Michalisko dostal v roce 1998 prostřednictvím zájmového chovu daňků a muflonů. Když v restituci vrácený pozemek svažitě údolnice zatravněl, osázel stromy a keři, zřídil oplocení a do takto vzniklé obůrky vysadil první exempláře muflona, byl upozorněn úřady, že se jedná o farmový chov s nutnou registrací a že jde o podnikání, ke kterému potřebuje živnostenské oprávnění na zemědělství.

A tak se z Jiřího stal aktivní zemědělec. Vypověděl nájmy zbytku rodinných pozemků, některé přikoupil nebo pronajal a začal hospodařit na 15 hektarech zemědělské půdy. V současné době obhospodařuje již celkem 42 hektarů, z toho je polovina zatravněná. Zatravnění je provedeno převážně na svažitých pozemcích, a brání tak vodní erozi. Trvalé travní porosty a pastviny slouží

Na orné půdě roste pšenice, mák, kmín, brambory, řepa, kukuřice, hrách, česnek a jeteloviny, v maximální míře je využíváno hnojení statkovými hnojivy.

k chovu ovcí, koz, skotu a k faremnímu chovu daňků a muflonů a také husy pomořanské. Na orné půdě, kdy největší půdní blok nepřesahuje 7,5 hektaru, pěstuje pšenici, mák, kmín, řepu, kukuřici, brambory, vojtěšku, jetel, hrách a česnek. Při takto rozmanité rostlinné výrobě jsou pole v dostatečné míře hnojena převážně statkovým hnojivem získávaným z vlastního chovu skotu, ovcí a koz. Chemické prostředky jsou využívány minimálně. Hospodář se snaží všechny půdní bloky lemovat různými původními dřevinami a nektarodárnými rostlinami pro vlastní včelstva, o která byla činnost farmy rozšířena před 2 roky. Farma není celistvá, aktuálně hospodáří na pozemcích ve čtyřech katastrech, ale o každý pozemek je citlivě pečováno s ohledem na krajinu a životní pro-

Na okrajích pozemků postupně přibývají nová stromořadí a kvůli včelám začal Jiří Michalisko vysévat také nektarodárné rostliny.

Na pozemcích farmy je obrovský potenciál k dalším opatřením, která pomohou obnovit funkční krajinu.

Hospodaření v Jakartovicích začalo farmovým chovem jelenovitých, kterému se pan Michalisko věnuje s nadšením dodnes.

středí. Cílem hospodáře Jiřího Michaliska je maximalizovat prodej vlastních produktů z pestré rostlinné a živočišné produkce přímo ze dvora koncovým zákazníkům.

Uznání hodnotitelské komise patřilo mimo jiné zejména vědomé péči o krajinu, dobrému řešení vodní eroze zatravněním údolnice, pestrosti pěstovaných plodin a chovaných zvířat. Komise také kladně ohodnotila

důraz hospodáře na prodej ze dvora a vůli k osvětě koncových odběratelů. Potenciál lokality obhospodařovaných pozemků je však ještě široký a řada prvků (například revitalizace vodního toku včetně zřízení tůní, solitérní stromy a další) čeká na realizaci, která je již určitě hospodářem připravovaná.

Hodnotitelská komise s potěšením udělila farmě Jiřího Michaliska stříbrnou medaili v programu Pestrá krajina.

Cílem je ekologicky šetrná farma s produkcí směřující v maximální míře přímo ke koncovým spotřebitelům.

VINAŘSTVÍ A RODINNÁ FARMA VALIHRACHOVÝCH

Vinařská
asociace ČR

**Vinařství a rodinná farma
Valihrachových**

Vinařská asociace ČR

byla oceněna

stříbrnou medailí

v rámci programu

Asociace soukromého zemědělství ČR

PESTRÁ KRAJINA

2021

Rodina Valihrachových obhospodařuje celkem 100 hektarů většinou vlastní orné půdy a travních porostů a dalších 20 hektarů vinic. Klasické zemědělství mají na starosti Martin a František.

Nedaleko Klobouk u Brna, na soutoku Spáleného potoka a Kašnice, leží malá vinařská obec Krumvíř. Zde v úrodném údolí mezi výběžky Ždánického lesa a Kyjovskou pahorkatinou s nadmořskou výškou okolo 200 metrů hospodaří rodina Valihrachů. Rodinná farma v okolní krajině obce působí již bezmála 30 let. František Valihrach starší, jeho synové Martin a František s manželkami spolu s rodinou jeho bratra vinaře Josefa Valihracha tvoří obdivuhodnou soudržnou spolupracující jednotku. Právě tento fakt je na výsledcích hospodaření na první pohled patrný. Společně obhospodařují 100 hektarů orné půdy a travních porostů a 20 hektarů vinic. Většina půdy je vlastní, v pronájmu je méně než desetina. Ve vinařství má farma dlouhodobě vynikající výsledky doložené řadou mezinárodních ocenění. Zaměřením na pěstování zhruba třiceti odrůd vinné révy činnost rodiny nekončí. Valihrachovi se věnují rovněž tradičnímu zemědělství, pěstují především pšenici, řepku, kukuřici, slunečnici, cukrovou řepu a vojtěšku na krmivo. Při pěstování se snaží o minimalizaci použití chemických postřiků a průmyslových hnojiv a zároveň kladou důraz na krajínovtvorbu. Velikost obhospodařovaných půdních bloků s jednou plodinou se pohybuje do deseti hektarů. Pole jsou hnojena kompostem z produkce vlastní kompostárny, která zpracovává biologicky rozložitelný odpad svážený ze tří obcí.

„Velmi dobře si uvědomujeme, že se pohybujeme ve složitě a suchem namáhané krajině, proto se snažíme veškeré kroky dělat s citem k přírodě, nikoliv stylem po nás potopa,“ vysvětluje Martin Valihrach. „Půdě organika nesmírně prospívá, je to opravdu hodně znát, a to i na výnosech,“ dodává.

V posledních letech se dále Valihrachovi zaměřili na pastevní chov masného skotu plemen masný simentál a aberdeen angus s produkcí plemenných zvířat. Chov

Kromě klasické rostlinné výroby se rodina v poslední době zaměřila také na pastevní chov masného skotu plemene simentál a aberdeen angus. Krávy postupně vypásají také porosty rákosu.

né stádo má třicet matek a dva plemenné býky. Chov je zapojen do kontroly užitkovosti, kde dosahuje velmi dobrých výsledků. Vlastní chov a pastva skotu je ve zdejší krajině lánů intenzivní rostlinné výroby opravdu

Na ornou půdu Valihrachovi kromě statkových hnojiv aplikují také kompost – provozují kompostárnu pro tři obce.

Rodina se stará také o rozsáhlý mokřad nedaleko obce.

raritní záležitostí. Farma si vzala na starost ještě revitalizaci a péči o rozsáhlý mokřad u obce, na kterém mimo jiné budují nové tůně a na travinách pasou dobytek. Součástí mokřadu je vodoteč a větší vodní plocha. Vše společně tvoří unikátní ekosystém, který ve spolupráci s Valihrachovými využívá tým z Masarykovy univerzity k realizaci výzkumných projektů (např. sledování vlivů způsobu hospodaření na mokřadní společenstva).

Vinařství Valihrach bylo i u zrodu projektu Nezávislí vinaři ČR, jehož charta říká: „*Naše vína jsou odlišná v chuti i aroma, ale vždy jsou jedinečná jako otisk prstu každého z nás. Vkládáme do nich své sny, zkušenosti, svou lásku, život svůj i našich rodin. Vše, co vyrábíme, děláme s láskou ke svým předkům i našim dědicům, s úctou ke krajině, která nám dává možnost realizovat své sny. Naším mottem je hrdost a pokora!*“ Text úryvku odpovídá zásadám hospodaření a stylu života celé široké rodiny Valihrachových. Vinařství a rodinnou farmu Valihrach proto hodnotitelská komise v roce 2021 ráda ocenila stříbrnou medailí v projektu Pestrá krajina.

Další velká vodní plocha slouží jako produkční a rekreační rybník.

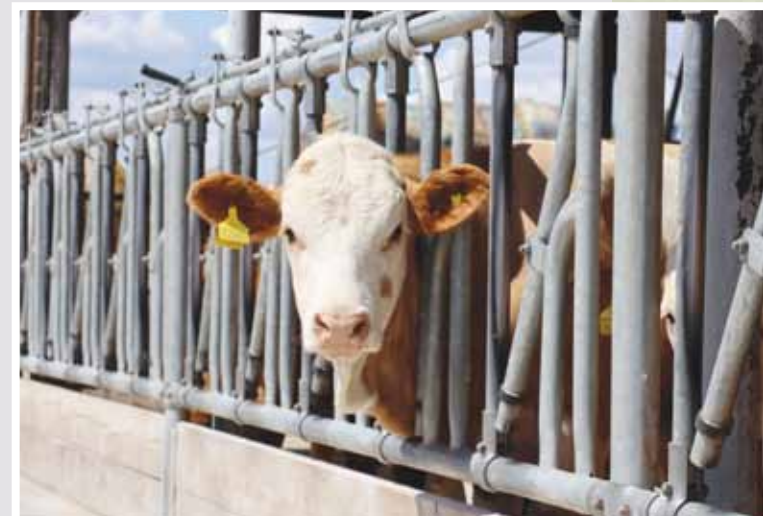
Rodině Valihrachových patří část chráněné lokality Sklenářův kopec, kde je zachovalá stepní vegetace s mnoha vzácnými rostlinnými druhy.

Součástí rodinného podniku je velmi známé vinařství, které po celém světě získalo řadu ocenění.

Nová část areálu statku s budovami pro živočišnou výrobu, která je ve zdejší lokalitě téměř raritou.

FARMA ROSA

ASZ Trutnov

Farma Rosa ASZ Trutnov

byla oceněna
stříbrnou medailí
v rámci programu

Asociace soukromého zemědělství ČR

PESTRÁ KRAJINA
2021

Pastvinám nad Farmou Rosa vévodí více než
sto let starý jasan, který má i svůj příběh.

Vodu pro skot na pastvině zajišťuje studna s větrným čerpadlem.

V příjemném, otevřeném údolí potoka Rtyňky, v místě
s pravostrannými přítoky potoků Petrovického, Mari-
ánského a Markoušovického, na rozmezí Rtyňské brázdy
a Trutnovské pahorkatiny je rozložena obec Batňovice.
Obec s osmi sty obyvateli a na návrší malebně umístě-

ným pseudorománským kostelem svatého Bartoloměje
je místem, kde rod Jaroslava Rosy seniora hospodaří od
roku 1889. Pan Jaroslav s rodinou je již sedmou generací
hospodařící na gruntě. Rodinné hospodaření bylo po
roce 1948 násilně přerušeno bolševickou kolektivizací

Vybudování tří kaskádovitě umístěných nádrží pomohlo na pozemcích zadržet vodu, které dříve bez efektu odtékala.

Vodní prvky nechybí ani v těsné blízkosti areálu farmy.

a rodina se mohla k hospodaření na zdevastovaném statku vrátit až po roce 1990. Hospodář si začal plnit svůj sen o práci na „vlastním“, a to na vydaných 14 hektarech zemědělské půdy a třech hektarech lesa.

Na okrajích půdních bloků jsou vysazována stromořadí, která oddělují ornou půdu od luk.

Dvě třetiny většinou svažitých pozemků Rosových tvoří louky a pastviny, na nichž se pase stohlavé stádo masného skotu limousine.

Začátky nebyly snadné (úmyslně založený požár, prostřelený traktor a tři prodělané infarkty), avšak síla rodové tradice a nezdolná vůle nedat se přemohly všechny těžkosti.

Dnes rodina hospodáří na 150 hektarech zemědělské půdy, z toho je 60 hektarů vlastních. Nadmořská výška obhospodařovaných pozemků se pohybuje okolo 370 metrů. Téměř dvě třetiny výměry tvoří louky a pastviny, na kterých se volně pase až 100 kusů skotu masného plemene limousine. Na orné půdě při největším půdním bloku 13 hektarů pěstují Rosovi pšenici, ječmen, žito, triticales, hrách, vojtěšku, kukuřici a zeleninu. Kromě chovu skotu se věnují chovu prasat, slepic, v areálu mají také ustájeno 13 jezdeckých koní s odborným smluvním výcvikem. Navazující součástí živočišné výroby je vlastní bourárna masa a jeho prodej z vlastního prodejního automatu. Pestrou zemědělskou činností však aktivity rodinné farmy nekončí. Nabízí provádění oprav strojů, zemní práce, výrobu a prodej palivového dřeva a dále provozují chráněnou krejčovskou dílnu na výrobu pracovních oděvů a ochranných pomůcek. V dílně pracuje až 30 zaměstnanců.

Hospodář Jaroslav Rosa při tak neuvěřitelném rozsahu aktivit stihl ještě založit honební společenstvo a vybudovat čtyři rybníky, první je v areálu statku a další tři jsou kaskádovitě nad sebou na pastvině. Nádrže přerušují staré meliorační zařízení vedoucí údolnicí, a efektivně tak zadržují vodu, která v minulosti z území rychle a bez užitku odtékala. Efektivním zadržením vody došlo k významnému navýšení hladiny podzemní vody na pastvinách, což hospodáři umožnilo vybudovat studnu s větrným čerpadlem a zásobníkem, který slouží k napájení dobytka. Přebytková čistá voda se vrací zpět do pramene. S dobrým úmyslem vysazené břehové porosty však trpí obnažováním kořenových systémů skotem a zasychají, je nutné najít účinný způsob jejich ochrany. Obhospodařované svažité pozemky jsou zatravňeny, a brání tak vodní i větrné erozi. Na okrajích vlastních pozemků vysázeli Rosovi aleje, keřové porosty a řadu původních dřevin. Při prohlídce pozemků všechny členy hodnotitelské komise zaujal fascinující solitér – letitý jasan s krásnou rozložitou korunou. Od pana Jaroslava jsme se pak dozvěděli, že jej „sázel můj děd, když odcházela do první vojny“. V současné době již vede hospodářství další generace prostřednictvím syna Davida a dcery Kateřiny. A mají v otcově „brázdě“ vsutku na co navazovat.

Obdivuhodně diverzifikované hospodaření, krajino-tvorba a vodní hospodářství na farmě Rosa odpovídá principům programu Pestrá krajina. Proto byla farma hodnotitelskou komisí zařazena do tohoto programu se stříbrnou medailí.

Jedním z produktů je maso prodávané 24 hodin denně z prodejního automatu.

Farma v Batňovicích nabízí mnoho dalších produktů a služeb – například vejce z volného chovu, vepřové maso, textilní výrobky z chráněné dílny nebo ustájení koní.

FARMA JANA CHALUPY

ASZ České
Budějovice

Farma Jana Chalupy ASZ České Budějovice

byla oceněna
stříbrnou medailí
v rámci programu
Asociace soukromého zemědělství ČR

 PESTRÁ KRAJINA
2021

Mezi jihočeskými rybníky Bez-
drevem, Zlivským rybníkem
a rybníkem Voleškem se rozkládá
katastrální území vesničky Pašice.
Malebné Pašice s 50 trvale žijícími
obyvateli jsou dnes místní částí
obce Pištiny v okrese České Budě-
jovice. První písemná zmínka
o Pašicích pochází z roku 1262.
Malá vesnička je jednou z devíti
historických obcí Zbudovských
Blat. Těsné sousedství vsi se
146 hektarovým rybníkem Volešek,
charakteristické klima a těžké osu-
dy zdejších sedláků vedly spisova-
tele Karla Klostermanna k napsání
románu Mlhy na Blatech, jehož děj
se odehrává přímo v Pašicích. V čísle popisném
22 zde sídlí rodinná farma Jana Chalupy, jejíž přesný
název je Rodinná farma Pašice s.r.o.

Na více než 180 hektarech je hlavním zaměřením rodinné farmy klasická
rostlinná výroba. Pozemky sousedící s téměř 150 hektarovým rybníkem
Voleškem jsou ale zatrávněny a slouží jako pastvina pro masný skot.

V roce 2006 převzal Jan statek s 30 hektary zemědělské
půdy od svého dědečka, s kterým již dříve spolupraco-
val. V současné době obhospodařuje již 183 hektarů
s převahou orné půdy, na které pěstuje pšenici, oves

Na pozemcích Jana Chalupy vznikl litorální rybník Na Vrších,
kam se sjíždějí ornitologové z celé republiky.

Rybník Na Vrších uprostřed pastviny je útočištěm úctyhodného počtu vzácných druhů živočichů
a zároveň pomáhá zajistit vodu pro okolní travní porost.

Druhý rybník slouží hlavně k rekreačním účelům – je splněným snem dědečka, od kterého Jan Chalupa přebral hospodářství.

nahý, ječmen, řepku, kukuřici, jetele a jako meziplodinu svazenu. Při polním hospodaření se snaží omezovat chemizaci, upřednostňuje zelené hnojení a využití statkových hnojiv. „Snažíme se v co nejvyšší míře věnovat udržitelnému hospodaření na našich pozemcích, jde nám o vytvoření harmonického propojení přírody s moderním zemědělstvím,“ konstatoval při rozhovoru hospodář. Na části trvalých travních porostů pase Jan Chalupa stohlavé stádo masného skotu plemene simentál.

Na pastvinách přilehlých k západním břehům rybníka Volešek vytvořila rodina dva nové rybníky. Jeden (Kučerák) je spíše rekreační a komerční s výsadbou různých dřevin na hrázi a části navazujících břehů. Ve spolupráci s ornitology je pak vybudován druhý rybník Na Vrších v místě zaplavované louky jako čistě litorální rybník prostý břehových dřevin. Vznikl po nelehkém administrativním řízení v roce 2015 a vytváří zajímavý prostor a biotop pro velmi vzácné druhy ptactva, obojživelníků a hmyzu. Výčet pozorovaného ptactva je úctyhodný. Kromě různých bahňáků a kachen se zde vyskytuje jespák bojovný, tři druhy vodoušů, slučka malá, bekasina otavní, čírka modrá, břehouš černoocasý, pisila čáponohá, konipas luční, linduška luční a mnoho dalších. K vidění jsou také velká hejna čejek, mořští orli i moták pochop. Vznikl zde

nový unikátní prostor plný ojedinělé přírodní krásy, za kterou se sem sjíždí řada ornitologů. Trvalá vodní plocha svým přechodem do louky vytváří stabilní bahenní část, která je pro každoroční návrat a hnízdění vodního ptactva ideální. Zároveň rybník zajišťuje trvalou závlahu okolí a vytváří kvalitní pastevní podmínky. Rodina dokáže na okolních pozemcích hospodařit opatrně a s citem tak, aby vzácný biotop mohl existovat v symbióze s produkcí a hnízdění ptáků nebylo rušeno.

Jan Chalupa potěšil a příjemně překvapil hodnotitelskou komisi svým negativním postojem k záměru obce udělat dle územního plánu z jeho luk zastavitelné území. Tento velice lukrativní záměr odmítl a prosadil návrat pozemků k původnímu určení, k zemědělskému podnikání. Třicátník Jan má jasno, chce nadále hospodařit v souladu s přírodou tak, aby mohl obhospodařovanou krajinu předat potomkům v lepší kondici a pestřejší, než byla při převzetí od socialistických pseudohospodářů.

Rodinnou farmu Pašice s.r.o. ocenila hodnotitelská komise stříbrnou medailí v programu Pestrá krajina.

Jan Chalupa si získal komisi také odmítnutím záměru obce změnit jeho louky na stavební pozemky.

V rámci rostlinné výroby se na polích pěstují klasické plodiny - obilniny, řepka, kukuřice, jetele. Je zde snaha propojit moderní intenzivní zemědělství s šetrnými postupy.

Na pozemcích je mnoho vzrostlých stromů, které sázeli předci dnešního hospodáře.

FARMA VÁCLAVA VELETY

ASZ Pelhřimov

Farma Václava Velety

ASZ Pelhřimov

byla oceněna
bronzovou medailí
v rámci programu

Asociace soukromého zemědělství ČR

PESTRÁ KRAJINA

2021

Tři generace Veletových se na více než 60 hektarech věnují zejména rostlinné výrobě, velkou část pozemků zaujímají pokusné plochy.

Pokusy probíhají ve spolupráci s Výzkumným ústavem rostlinné výroby na obilninách, bramborách, ale i krmných směskách či jetelovinách.

Městys Lukavec u Pacova leží na Lukavickém potoce v severozápadní části Křemešnické vrchoviny v okrese Pelhřimov. Městys s 972 obyvateli a nadmoř-

skou výškou 572 m n. m. je poprvé písemně připomínán v roce 1352, kdy byl majetkem zemana Dluhomila z Lukavce.

Konzumní brambory jsou určeny z velké části na přímý prodej koncovým zákazníkům.

V poslední době se Veletovi zabývají také pokusy s energetickými plodinami, například ozdobnicí či mužákem.

V Lukavci v Pražské ulici v čísle popisném 283 sídlí zemědělský podnik Václava Velety. Farma, která je pokračovatelem pokusné stanice v Lukavci Výzkumného ústavu rostlinné výroby v Praze-Ruzyni (VÚRV). Podnik i po privatizaci v roce 1992 spolupracuje s VÚRV a je jím nadále metodicky veden. V současné době pan Veleta (v dubnu čerstvý osmdesátník) společně s dalšími členy rodiny hospodaří na výměře 63 hektarů zemědělské půdy v 30 půdních blocích. Z toho je osm hektarů trvalých travních porostů, tři hektary pastvin a 52 hektarů orné půdy. Pěstební plochy obhospodařované pokusnou stanicí leží v nadmořské výšce okolo 610 m. Na orné půdě pěstují zejména brambory, základní obiloviny, řepku, pšiciny a mák. V oblasti živočišné výroby se věnují chovu skotu. Vše, co pěstují a chovají, je do určité míry ovlivněno pokusy a dlouhodobým výzkumem. Provádějí pokusy se stádem skotu, polní výživářské, firemní a odrůdové pokusy. Například pěstují v pásech až 40 druhů brambor. V nemalé míře se také zabývají pokusy na energetických plodinách. Dále provádí herbicidní, výživářské a odrůdové experimenty pro firmy dle jejich požadavku. Při pěstební činnosti

zřizují na obhospodařovaných plochách biopásy, nektarodárné pásy a využívají meziplodiny. Hnojení většinou provádí dle metodiky jednotlivých pokusů. Farma pana Velety přirozeně a dlouhodobě zpestřuje krajinu díky různorodosti prováděných pokusů. Další jiná krajinařská opatření však zatím neprovádějí.

Na pokusných plochách probíhají pravidelné polní dny, odborné semináře a exkurze.

Pokusná stanice nabízí také prodej konzumních brambor, jejichž produkci se věnuje více než 26 let. Brambory skladují ve vlastním kamenném sklepě, který je udrží dlouhodobě stále dobré a čerstvé. Konzumní brambory odrůd Adéla, Antonie a velmi raná Anuschka putují přímo k odběratelům. Stanicí jsou také každoročně pořádány polní dny a odborné semináře pro zemědělce.

Farmě Václava Velety se rozhodla hodnotitelská komise udělit bronzovou medaili v programu Pestrá krajina.

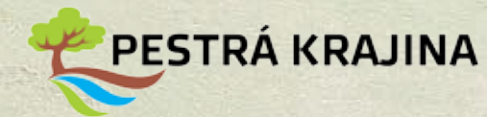

Na plochách se směsmi meziplodin jsou k vidění včelí úly.

Veletovi přispívají k pestrosti krajiny už tím, jak rozmanité jsou jejich plochy a kolik různých plodin ve spolupráci s výzkumným ústavem pěstují.

FARMY OCENĚNÉ V 1. ROČNÍKU PROGRAMU PESTRÁ KRAJINA

Kunclův Mlýn, Bržina

ASZ PŘÍBRAM
ZLATÁ MEDAILLE

Habánský Dvůr, Vacenovice

ASZ HODONÍN
ZLATÁ MEDAILLE

Farma rodiny Kuncovy, Sklené

ASZ ŽDÁR NAD SÁZAVOU
STŘÍBRNÁ MEDAILLE

Farma rodiny Šotonových, Trstěnice

ASZ SVITAVY, ÚSTÍ NAD ORLICÍ
STŘÍBRNÁ MEDAILLE

Statek Vodňanský, Blíževedly

ASZ LITOMĚŘICE
ZLATÁ MEDAILLE

Ekofarma Petra Marady, Šardice

SVAZ VLASTNÍKŮ PŮDY ČR
ZLATÁ MEDAILLE

Farma U lesa, Sudoměřice u Bechyně

ASZ TÁBOR
BRONZOVÁ MEDAILLE

Farma Jiřího Mišáka, Troubky

ASZ PŘEROV
BRONZOVÁ MEDAILLE

FARMY OCENĚNÉ VE 2. ROČNÍKU PROGRAMU PESTRÁ KRAJINA

ASZ TŘEBÍČ

Farma Jiřího Marka, Unanov

ZLATÁ MEDAILLE

ASZ PLZEŇSKO

Farma U Hrušků, Stvolny

ZLATÁ MEDAILLE

ASZ BENEŠOV

Farma Prak, Český Šternberk

ZLATÁ MEDAILLE

ASZ JINDŘICHŮV HRADEC

Farma Domašín

STŘÍBRNÁ MEDAILLE

ASZ NÁCHODSKO

Farma Tláskal, Slavětín nad Metují

STŘÍBRNÁ MEDAILLE

ASZ PŘEROV

Farma Jiřího Mišáka, Troubky

BRONZOVÁ MEDAILLE

FARMY OCENĚNÉ VE 3. ROČNÍKU PROGRAMU PESTRÁ KRAJINA

ASZ PŘEROV

Ofici statek Brničko

ZLATÁ MEDAILLE

ASZ ČESKÉ BUDĚJOVICE

Rodinná farma Placandů, Křenovice

ZLATÁ MEDAILLE

ASZ BENEŠOV

Statek Novotínky

ZLATÁ MEDAILLE

ASZ OLOMOUČ

Levandulový statek, Bezděkov

ZLATÁ MEDAILLE

ASZ TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO

Farma Marka Duňhela, Albrechtice

STŘÍBRNÁ MEDAILLE

ASZ RYCHNOV NAD KNĚŽNOU

Farma Jiřího Netika, Dobré

BRONZOVÁ MEDAILLE

Závěrečné slovo

V myšlence o založení programu Pestrá krajina byly v roce 2018 obsaženy dva základní cíle, kterých jsme chtěli postupně dosáhnout.

Prvním bylo ukázat veřejnosti, že čeští zemědělci nejsou jen ti, kteří velkými silnými traktory a kombajny intenzivně obdělávají obří pole, a pokud chovají hospodářská zvířata, tak jen ve velkokapacitních krávinech a prasečáčkách. Chtěli jsme ukázat, že v naší zemi nefungují pouze akciové společnosti přetransformované ze socialistických JZD a státních statků. Chtěli jsme naopak upozornit na hospodáře z rodinných farem, které se po pádu komunistů začaly pomalu obnovovat na často socialistickými podniky zplundrovaných trošáků původních statků. Chtěli jsme informovat, jak hospodaří noví sedláci, kteří opět vzešli ze starých selských rodů s mnohogenerační dávnou tradicí nebo se rekrutovali z lidí původně působících mimo zemědělství, ale se vztahem k přírodě, půdě, krajině a s chutí hospodařit na svém podle svých snů a představ.

Začali jsme ze členů Asociace soukromého zemědělství ČR (ASZ ČR) představovat široké veřejnosti příklady dobré praxe hospodářů, kteří na svých statcích produkují kvalitní výrobky velmi často s vysokou přidanou hodnotou a zároveň hospodaří k životnímu prostředí přátelským, vstřícným způsobem, a tím udržují a tvoří pestrou krajinu.

Tento první cíl se nám již čtyři roky velmi dobře daří plnit. Každý rok představujeme veřejnosti v našem programu velmi zajímavé farmy z různých koutů republiky, z různého přírodního prostředí i zaměření. Všechny hodnocené farmy jsou originální, každá mě jako hodnotitele i jako kolegu sedláka něčím zaujala. Farmy, které se v minulých ročnících programu Pestrá krajina objevily, naplňují nejpřísnější kritéria hospodaření s půdou a krajinou.

Letos mě zaujaly Dvůr Havransko rodiny Procházkových, Farma Rosa na Trutnovsku nebo jihomoravský statek rodiny Valihrachových. Jedná se o hospodářství, která navazují na staré tradice sedláckých rodů a přikládají velkou vážnost jejich historii a odkazu. Jan Chalupa od Českých Budějovic mě zaujal vybudováním rybníka s rozsáhlými litorály obývanými nejzajímavějšími druhy bahňáků a dalších vodních ptáků v pastvině, kde kvůli hnízdícímu ptactvu pase krávy velmi ohleduplným způsobem. Můj velký respekt si získal tím, že část těchto pastvin neprodal na výstavbu domů. Odmítl finančně lukrativní nabídku, protože hospodaření na půdě po dědečkovi je pro něj hodnotově mnohem výš než momentální zisk. Tím vystihl duši a srdce pravého sedláka.

Nedaleko Příbrami na Štěchově statku nám zase Jan Štechmüller s manželkou předvedli vytrvalost a houževnatost při cestě za vlastním hospodářstvím vzniklým v nelehkých podmínkách postsocialistického venkova. U Břeclavi na vinicích rodiny Válkovy jsem zažil genius loci neobvyklého místa propojeného s osobností biovináře, malíře krajiny a velkého místního patriota, který s manželkou a synem pečuje o poetický kousek krajiny s výhledem na Pálavu. Místní venkovskou atmosféru šíří nejen svým kvalitním vínem, ale i veřejnými aktivitami mezi návštěvníky až z dalekých končin. Odpověď pro všechny, co říkají, že nejsou v dnešní době lidé, kteří by se chtěli věnovat zemědělství, mi daly na dvou čarokrásných místech Moravy dvě farmy zabývající se podobnou činností. Manželé Šediví na farmě Člupy pasou na strmých svazích se starými vysokokmennými sady stádo koz, několik krav a vyrábějí vynikající sýry. Michal Valenta ve Žďánici na farmě Motýl ráj pase ve dvou údolích (na výrazném hřbetu mezi nimi stojí zbudovaný, mohutný dubový kříž) stádo ovcí a koz, jejichž pasvou se travní porosty staly prostřeným stolem pro osmdesát čtyři druhů denních motýlů. Farma Člupy i Motýl ráj ukazují, že sny o vlastním hospodaření si člověk může splnit, i když je původně z jiného oboru, a také, že přibývání nových farem v naší zemi není jen zbožné přání a nereálná chiméra. Nemohu opomenout rodinu pana Václava Velety z Pelhřimovska, na jejichž drobných políčkách s velkou spoustou plodin jsem měl pocit krajiny z třicátých let minulého století našich předků.

Poslední loňská zastávka hodnotitelské komise byla až na Opavsku nedaleko Slezské Harty u kamaráda Jirky Michaliska, velkého nadšence farmového chovu jelenovitých a aktivisty za oprávněné požadavky selského stavu. Byla to návštěva pro již velmi unavené členy komise více než milá.

Druhým velkým cílem programu Pestrá krajina je připravit argumentaci pro zvýšení společenské podpory rodinným farmám a zlepšení legislativních podmínek k jejich hospodaření. A s tím velice úzce souvisí vytváření motivace u lidí sledujících program Pestrá krajina, aby dle svých možností následovali tyto příklady dobré praxe a rozšířili řady svobodných, soukromých hospodářů. „Sedlačina“ je sice zcela určitě velká dřina, ale také smysluplná tvorba a skoro nekonečná svoboda.

Myslím, že tento druhý cíl se nám již z části také daří naplňovat, jak ukazuje podpora veřejnosti našim snahám a také výsledky politické dohody ke Strategickému plánu Společné zemědělské politiky

EU 2023+, kde došlo ke zlepšení podmínek pro rodinné farmy i začínající hospodáře. České a moravské zemědělství zahájilo tímto krokem cestu ke svým historickým kořenům a do demokratické Evropy, kde jsou rodinné farmy základním pilířem zemědělské výroby a péče o půdu a krajinu. Za to patří velké poděkování předsedovi ASZ ČR Jaroslavu Šebkovi a místopředsedovi této stavovské organizace Janu Štefloví.

Rok 2021 byl pro mě výjimečný ještě dvěma záležitostmi. V tomto roce máme poprvé institut odborného patrona a veřejných podporovatelů konkrétního ročníku Pestré krajiny. Pro rok 2021 je odborným patronem pan profesor Josef Fanta, legendární lesník a krajinný ekolog, spoluzakladatel Krkonošského národního parku, člověk pevných morálních zásad, který byl vyznamenán za svoji vědeckou činnost v nizozemském exilu holandskou královnou.

Veřejnými podporovateli se stali naši bývalí špičkoví atleti a úspěšní reprezentanti, tyčkařka Kateřina Baďurová Janků, výškař Tomáš Janků a desetibojař Tomáš Dvořák. Doplnil je původně také sportovec, člověk nebojící se veřejně vyjadřovat k závažným společenským tématům a rozdávající svojí tvorbou radost, vynikající muzikant Tomáš Klus. Děkuji jim a jsem velmi rád, že program Pestrá krajina silou svých osobností podpořili.

Druhou výjimečnou záležitostí roku 2021 se pro mě osobně stalo narození vnuka Benjamina. Věřím, že bude tím, kdo jednou bude pokračovat v práci na rodinném hospodářství pod Hromovou horou, které naše generace započala, a že i on bude jednou vytvářet pestrou krajinu.

Nakonec bych chtěl poděkovat všem sedlákům, kteří se do programu Pestrá krajina přihlásili, a také všem, kteří pracují na zdárném průběhu každého ročníku. Chtěl bych poděkovat celé lidsky velmi příjemné a odborně zdatné partě hodnotitelů a také organizačně vše zajišťující hlavní kanceláři ASZ ČR a v neposlední řadě České zemědělské univerzitě v Praze za výbornou spolupráci.

leden 2022
Daniel Pítek, předseda
hodnotitelské komise
programu Pestrá krajina